

Nr 250

Av herr Nihlfors m. fl., om utredning rörande militära och civilmilitära personalens arbetstidsförhållanden.

Särskilda arbetstidsbestämmelser för den militära och civilmilitära personalen har icke meddelats så när som för stabs-, expeditions- och förvaltningspersonal. Då framför allt den militära personalen men även den civilmilitära av militära myndigheter tas i anspråk för arbete, som ofta väsentligt överstiger 48 timmar per vecka, och som till icke obetydlig del infaller under s. k. obekväm arbetstid, synes en snar reglering i någon form av nämnda personals arbetstidsfrågor erfordras. Då arbetstidsutredningen ej föreslagit lagstiftning härom — vilket överensstämmer med den uppfattning som uttalats från tjänstemannahåll — bör enligt vår mening en särskild utredning igångsättas för att utröna, hur bestämmelser rörande den trupptjänstgörande personalens arbetstid lämpligen bör utformas, så att denna personal erhåller samma garanterade bestämmelser i fråga om arbetstiden som stabs-, expeditions- och förvaltningspersonal.

Genom att den militärtekniska och militärtaktiska utvecklingen under senare år gått synnerligen snabbt, har försvaret tillförts flera och betydligt mera komplicerade utbildningsobjekt än vad det någonsin tidigare haft. Samtidigt har kravet på en effektivisering av utbildningen i förhållande till övningstidens längd gjort sig starkt gällande. Härvid har arbets- och arbetstidsförhållandena för nämnda personalgrupper på senare år blivit alltmer ogynnsamma. Som exempel på att normalarbetstiden (48 timmars arbetsvecka) överskrids, kan den undersökning, som Svenska underofficersförbundet företagit åren 1951—1952, nämnas. Av undersökningen framgår att arbetstiden för arméns underofficerspersonal i trupptjänst under en fjortondagarsperiod i början av december 1951 genomsnittligt uppgick till 10 timmar och 2 minuter per dygn. I mars 1952 hade den ökat till 11 timmar och 25 minuter och i september samma år utgjorde den 9 timmar och 11 minuter, fortfarande per dygn räknat. I undersökningen konstateras vidare, att en förhållandevis stor del av arbetstiden inföll mellan klockan 18.00 och 06.00.

Givetvis måste den militära och civilmilitära personalen underkasta sig de arbetstidsförhållanden, som med nödvändighet råder inom försvaret, medförande större eller mindre avsteg från vad som kan anses utgöra normal arbetstid. Detta borde emellertid ej medföra, att personalens »övertidsarbete» skall utföras utan ersättning. För att ersättning skall kunna

utgå, fordras dock bestämmelser, som fastställer vad som avses med normal arbetstid.

Med tanke på att de lägre befälskårerna numera skall rekryteras bland värnpliktiga, som genomgått rekrytutbildning, och som sålunda haft möjlighet att se hur arbetsdagen ter sig för deras befäl och bedöma vilka arbetsförhållanden de själva kommer att få, om de slår in på den militära banan, kan ej undgås, att nu rådande arbetsförhållanden för truppbefälet utövar ett menligt inflytande på rekryteringen. En anställning, där tjänsten fullgöres enligt order eller eljest givna föreskrifter och som saknar varje spärr mot uttagande av övertid, för vilken ersättning dessutom ej utgår, verkar avskräckande på många av de värnpliktiga.

Arbetstidsutredningen anför i sitt betänkande, Ny arbetstidslagstiftning och partiell arbetstidsförkortning (SOU 1954: 22, s. 127), att militära beredskapskrav otvivelaktigt medför, att vederbörande militära myndighet bör ha möjlighet att ganska fritt disponera över arbetstiden, och att denna på detta särpräglade verksamhetsområde bör regleras på annat sätt än genom en lagstiftning. Utredningen har därför icke närmare undersökt den militära och civilmilitära personalens arbetstidsförhållanden. Med hänsyn härtill samt att denna personals arbetstid av allt att döma väsentligt överstiger normal arbetstid (48-timmarsveckan), vilket enligt vår mening utövar menligt inflytande på nyrekryteringen till de lägre befälskårerna, hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om särskild utredning, rörande den militära och civilmilitära personalens arbetstidsförhållanden i syfte att tillskapa lämpliga föreskrifter för en reglering av arbetstidsfrågan för denna personal.

Stockholm den 26 januari 1955

Folke Nihlfors

Nils Nestrup

Margit Vinge

Brita Elmén

Gerda Höjer

Fridolf Johansson

i Lugnvik

Eric Nelander

Helga Sjöstrand

John R. Anderson

i Sundsvall

John G. Löfroth

Olaus Nyberg